

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Instrukce náměstkyně pro řízení sekce sociální a rodinné politiky č. 1/2016

Věc: Dávky péstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Určeno pro: **Úřad práce ČR, Odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek MPSV**

Účinnost od: Dnem podpisu paní náměstkyně

Zrušovaný řídicí akt MPSV: **Normativní instrukce MPSV č. 5/2013 ze dne 4. 2. 2013 (č.j. 2013/4109-21) – Dávky péstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.**

Vypracoval: **Odbor ochrany práv dětí (23)**

Č.j.: **2015/67585-231**

Počet stran: 33

Zpracovatel: **Mgr. Kateřina Šlesingerová**
ředitelka odboru ochrany práv dětí

Dne: **8. 12. 2015**

Schválil: **Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová**
náměstkyně pro řízení sekce sociální a rodinné politiky

Dne: **15. 1. 2016**

Tato instrukce náměstkyně ministryně nahrazuje ode dne své účinnosti „Normativní instrukce MPSV č. 5/2013 ze dne 4. 2. 2013 (č.j. 2013/4109-21) – Dávky pěstounské péče podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů“ a „Metodickou informaci odboru ochrany práv dětí MPSV k posuzování vzniku nároku na dávky pěstounské péče č.j. 2014/28786 – 911 ze dne 28. 4. 2014“.

Právní předpisy:

- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o.z.“)
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb. (dále jen „z.ř.s.“)
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“)
- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní sociální podpoře“)
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“)
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“)
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

I. DRUHY DÁVEK PĚSTOUNSKÉ PÉČE

S účinností od 1. 1. 2013 jsou dávky pěstounské péče upraveny v zákoně č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“).

Podle § 47a odst. 1 ZSPOD se jako pěstounská péče pro účely dávek pěstounské péče posuzuje péče o dítě poskytovaná osobou pečující nebo skutečnost, že je fyzická osoba osobou v evidenci.

Osobou pečující se v souladu s § 4a písm. b) ZSPOD rozumí jiná fyzická osoba odpovědná za výchovu dítěte (viz § 4a písm. a) ZSPOD):

1. která je pěstounem (nikoli pěstounem na přechodnou dobu),
2. která byla do dosažení zletilosti dítěte jeho pěstounem nebo poručníkem, a to po dobu, po kterou má nezaopatřené dítě nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
3. které je dítě před rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče dočasně svěřeno do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem, a to po dobu trvání takové péče (tzv. předpěstounská péče);
4. která je poručníkem dítěte, jestliže o dítě osobně pečuje, nebo
5. která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o ustanovení této osoby poručníkem.

Osobou v evidenci se v souladu s § 4a písm. c) ZSPOD rozumí fyzická osoba, která je krajským úřadem nebo Magistrátem hl. města Prahy vedena v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu podle § 27a odst. 1 až 3 ZSPOD.

Okruh dávek pěstounské péče je zakotven v § 47e ZSPOD. Dávkami pěstounské péče jsou:

- a) příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
- b) odměna pěstouna,
- c) příspěvek při převzetí dítěte,
- d) příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla,
- e) příspěvek při ukončení pěstounské péče.

1.) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte (§ 47f a § 47g ZSPOD)

Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte má **nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče ve smyslu § 47a odst. 1 ZSPOD** (tedy jak do péče osoby pečující uvedené v § 4a písm. b) ZSPOD, tak do péče osoby v evidenci, tj. do pěstounské péče na přechodnou dobu). **Nárok je zachován i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona o státní sociální podpoře, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení**

jeho zletilosti osobou pečující. Nárok je zachován (opětovně vznikne) i v případě, že dojde k dočasnému přerušení nároku na dávku, např. v situaci, kdy se dítě nejprve stane zaopatřeným a po určité době se opět obnoví jeho nezaopatřenost, zejména z důvodu pokračování studia a soustavné přípravy na budoucí povolání.

O příspěvek na úhradu potřeb dítěte žádá za nezletilé dítě osoba pečující nebo osoba v evidenci, této osobě je také příspěvek vyplácen. Jde-li o zletilou nezaopatřenou osobu, která byla do dne zletilosti svěřena do péče osoby pečující, podává žádost sama tato osoba a jí je také dávka vyplácena.

Pokud dítě požívá důchod z důchodového pojištění, náleží mu příspěvek na úhradu potřeb, jen pokud je vyšší, a to ve výši rozdílu mezi tímto příspěvkem a důchodem.

Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte činí za kalendářní měsíc:

- a) 4 500 Kč pro dítě ve věku do 6 let,
- b) 5 550 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- c) 6 350 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- d) 6 600 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.

Jde-li o dítě, které je podle zákona o sociálních službách osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby, činí příspěvek na úhradu potřeb dítěte:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
Do 6 let	4 650 Kč	5 550 Kč	5 900 Kč	6 400 Kč
6 – 12 let	5 650 Kč	6 800 Kč	7 250 Kč	7 850 Kč
12 – 18 let	6 450 Kč	7 800 Kč	8 300 Kč	8 700 Kč
18 – 26 let	6 750 Kč	8 100 Kč	8 600 Kč	9 000 Kč

Změna stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby je podle § 47q odst. 3 ZSPOD změnou skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku pěstounské péče nebo její výši. Nárok na dávku pěstounské péče nebo její výši se nově posoudí ke dni platnosti posudku, který nově stanoví stupeň závislosti. V případě, že dojde k navýšení stupně závislosti, dávka pěstounské péče příspěvek na úhradu potřeb dítěte se navýší od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém tato změna nastala. V případě, že dojde ke snížení stupně závislosti, dávka pěstounské péče příspěvek na úhradu potřeb dítěte bude snížena od prvního dne kalendářního měsíce následujícího

po kalendářním měsíci, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí o snížení dávky pěstounské péče.

V případě končící platnosti posudku vyžádá kontaktní pracoviště krajské pobočky Úřadu práce ČR před koncem platnosti posudku u příslušné okresní správy sociálního zabezpečení nový posudek (§ 8 odst. 3 písm. e) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení).¹ **Po skončení platnosti posudku o určení stupně závislosti dítěte na péči jiné fyzické osoby pokračuje krajská pobočka Úřadu práce i nadále ve výplatě příspěvku na úhradu potřeb dítěte a odměny pěstouna v původní zvýšené výměře podle § 47f odst. 4 a § 47j odst. 1 písm. c) bod 2 ZSPOD až do doby, než je vypracován a předložen nový posudek ohledně stupně závislosti dítěte.** Jestliže je podle nového posudku určen nižší stupeň nebo žádný stupeň závislosti dítěte na pomoci jiné osoby, vydá krajská pobočka Úřadu práce rozhodnutí o snížení dávky pěstounské péče a dávka se sníží od prvního dne následujícího kalendářního měsíce v souladu s § 47q odst. 3 písm. b) ZSPOD. Je-li naopak nově určen vyšší stupeň závislosti, rozhodne krajská pobočka Úřadu práce o zvýšení dávky, ale dávka se zpětně zvýší již od prvního dne kalendářního měsíce, od kterého je v platnosti nový posudek o určení stupně závislosti.

Navýšení nebo snížení částky příspěvku na úhradu potřeb bude provedeno na základě nově vydaného posudku o určení stupně závislosti dítěte na péči jiné osoby i v případě, že rozhodnutí krajské pobočky Úřadu práce ČR ve věci příspěvku na péči, pro jehož vydání slouží jako podklad nový posudek okresní správy sociálního zabezpečení, bude napadeno odvoláním v rámci řízení o příspěvku na péči podle § 7 a násl. zákona o sociálních službách. Odvolání proti rozhodnutí krajské pobočky Úřadu práce ve věci příspěvku na péči nemá odkladný účinek v souladu s § 28 odst. 3 zákona o sociálních službách. Stupeň závislosti dítěte na pomoci jiné fyzické osoby posuzuje pro účely odvolacího řízení Ministerstvo práce a sociálních věcí podle 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Ustanovení § 47f odst. 2 ZSPOD stanoví, že nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte se zachovává i po dosažení zletilosti dítěte, nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona o státní sociální podpoře, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující. **Podmínka stanovená v § 47f odst. 2 ZSPOD, že zletilé dítě a bývalý pěstoun (poručník) spolu trvale žijí a uhrazují společně náklady na své potřeby, odpovídá definici pojmu „domácnost“ podle dříve platného § 115 občanského zákoníku**

¹ Krajská pobočka Úřadu práce zahajuje nové řízení ve věci příspěvku na péči nejdříve 2 měsíce před skončením platnosti dosavadního posudku v souladu s Instrukcí MPSV č. 5/2015 - Postup při vykonávání sociálního šetření v rámci řízení o příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

č. 40/1964 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013. Zjednodušeně řečeno lze proto konstatovat, že zletilé nezaopatřené dítě a bývalý pěstoun (poručník) spolu musí tvořit domácnost. Přímo do ZSPOD nebyl pojem „domácnost“ zakotven zejména z toho důvodu, že nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., účinný od 1. 1. 2014, již pojem domácnost nedefinuje, a proto se z hlediska právní jistoty raději výslovně vymezila podmínka společného žití a hospodaření zletilého nezaopatřeného dítěte a bývalého pěstouna (poručníka).

Judikatura i právní teorie se dlouhodobě kloní k tomu, že společná domácnost musí být vždy vázána na jeden byt (srov. rozhodnutí zveřejněné už pod č. 6/1980 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), tj. že společné bydlení je nezbytnou podmínkou existence společné domácnosti. K tomuto je však nutno poznamenat, že trvalost takového spoluzití není dotčena tím, že se některý z členů domácnosti přechodně zdržuje mimo ni (například po dobu nemoci, studia, zahraniční cesty, stáže, zahraniční vojenské mise apod.). Z toho vyplývá, že **ke splnění podmínky „trvalého žití“ zletilého nezaopatřeného dítěte s bývalým pěstounem (poručníkem) není na překážku, pokud se dítě nezdržuje ve stejné domácnosti nepřetržitě – tato podmínka je splněna např. i u zletilých dětí, které studující mimo místo bydliště a bydlí na koleji (internátu), ale jinak mají své bydliště stále v místě bydliště bývalého pěstouna (poručníka).**

Pokud zletilé nezaopatřené dítě splňuje podmínku nezaopatřenosti a zároveň splňuje podmínku vedení společné domácnosti s bývalým pěstounem/poručníkem, náleží mu příspěvek na úhradu potřeb dítěte bez ohledu na to, že je hlášeno k trvalému pobytu na jiné adrese, stejně jako bez ohledu na skutečnost, že má již svoje vlastní dítě a manžela/manželku nebo druha/družku. V případě, že zletilé nezaopatřené dítě uzavře manželství, je třeba pouze upozornit na to, že manželovi tohoto dítěte vzniká vyživovací povinnost podle § 697 o.z., která má přednost před vyživovací povinností rodičů k dítěti. Právo nezaopatřeného dítěte na výživné od svého manžela přechází na stát až do výše přiznaného a vypláceného příspěvku na úhradu potřeb dítěte (viz § 961 odst. 2 o.z.) a krajská pobočka Úřadu práce je i v tomto případě povinna podat proti manželovi dítěte návrh soudu na stanovení vyživovací povinnosti, případně návrh na výkon rozhodnutí podle § 19 odst. 2 ZSPOD.

2.) Příspěvek při ukončení pěstounské péče (§ 47h ZSPOD)

Nárok na jednorázový příspěvek při ukončení pěstounské péče mají jak děti svěřené do dne dosažení zletilosti do pěstounské péče osoby pečující, tak děti svěřené do dne dosažení zletilosti do pěstounské péče osoby v evidenci. Pokud dítě i po dosažení jeho zletilosti nadále žije s osobou, která byla do dne dosažení jeho zletilosti jeho osobou pečující a pokud nadále uhrazuje společně s touto osobou náklady na své potřeby, vzniká mu nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče

teprve ke dni zániku nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, tzn. nejdéle do dvacátého šestého roku jeho věku.

Z hlediska vzniku nároku na příspěvek při ukončení pěstounské péče mohou nastat 2 varianty:

- 1. Ke dni dosažení zletilosti trvá u dítěte nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte – v takovém případě vzniká nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče v den, který následuje po dni, za který nezaopatřenému zletilému dítěti naposledy náležel příspěvek na úhradu potřeb dítěte.**
- 2. Ke dni dosažení zletilosti již u dítěte netrvá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte – v takovém případě vzniká nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče v den, který následuje po dni 18. narozenin dítěte (v den 18. narozenin dítěte ještě trvá pěstounská péče, zaniká až den následující).**

Důvodem toho, že dítě již ke dni dosažení zletilosti nemá nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, může být zejména skutečnost, že dítě již před dosažením zletilosti nesplňovalo podmínky nezaopatřenosti, tj. ukončilo přípravu na budoucí povolání a bylo výdělečně činné nebo bylo zařazeno a je vedeno v evidenci uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci. V případě, že dítě bylo v době před dosažením zletilosti zařazeno a vedeno v evidenci uchazečů o zaměstnání bez nároku na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, končí jeho nezaopatřenost (a tím i nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte) ke dni 18. narozenin v souladu s § 11 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře a v den následující po dni 18. narozenin vzniká tomuto dítěti nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče.

Pokud nebude mít osoba, která byla do dne zletilosti svěřena do péče osoby pečující, nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než tento příspěvek, příspěvek při ukončení pěstounské péče této osobě náleží ke dni zániku nároku této osoby na důchod z důchodového pojištění.

V případě dítěte, které před dosažením zletilosti uzavřelo manželství na základě povolení soudu a stalo se z tohoto titulu plně svéprávným v souladu s § 31 odst. 2 o.z., nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče nevzniká, neboť takové dítě není již ke dni zletilosti v pěstounské péči (pěstounská péče zaniká plnou svéprávností dítěte podle § 970 o.z.).

Výše jednorázového příspěvku při ukončení pěstounské péče činí 25 000 Kč. O tento příspěvek žádá sama fyzická osoba, která byla do dne zletilosti v pěstounské péči.

3.) Odměna pěstouna (§ 47i až § 47k ZSPOD)

Nárok na odměnu pěstouna má osoba pečující po dobu trvání péče o svěřené dítě. Po zletilosti svěřeného dítěte jen do té doby, dokud zletilé nezaopatřené dítě pobírá příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na odměnu pěstouna má i osoba pečující, jestliže nezaopatřené dítě, které jí bylo svěřeno do péče, nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen proto, že požívá důchod z důchodového pojištění, jehož výše je stejná nebo vyšší než uvedený příspěvek.

Nárok na odměnu má osoba v evidenci po dobu zařazení do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu (i když nemá momentálně svěřeno žádné dítě; výše odměny v tomto případě není odvislá od počtu dětí svěřených do pěstounské péče na přechodnou dobu). Osobě v evidenci nenáleží odměna pěstouna jen v případě, pokud je zprostředkování pěstounské péče na přechodnou dobu přerušeno podle § 24b odst. 1 písm. a) a d) ZSPOD.

Výše odměny pěstouna činí za kalendářní měsíc:

- a) 8 000 Kč, je-li pečováno o jedno dítě,
- b) 12 000 Kč, je-li pečováno o 2 děti,
- c) 20 000 Kč,
 - 1. je-li pečováno alespoň o 3 děti,
 - 2. je-li pečováno alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost),
 - 3. jde-li o osobu v evidenci, a to i v případě, že nepečuje o žádné dítě, nebo
- d) 24 000 Kč, pečuje-li pěstoun alespoň o 1 dítě, které mu bylo svěřeno na přechodnou dobu, a toto dítě je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost).

Za každé další dítě svěřené do péče osoby pečující se odměna pěstouna podle písm. c) bodů 1 a 2 zvyšuje o 4 000 Kč.

V případě změny stupně závislosti svěřeného dítěte bude postupováno obdobně, jako je tomu v případě příspěvku na úhradu potřeb dítěte, viz výše (bod 1.).

Výjimečně je možný souběh, kdy je osoba v evidenci zároveň i osobou pečující. V takovém případě je základem odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) bod 3 nebo písm. d) ZSPOD. **Za každé další dítě, které je osobě v evidenci svěřeno do jiné péče, než je pěstounská péče na přechodnou dobu** (tedy do pěstounské

péče, předpěstounské péče nebo osobní péče poručníka), **se odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) bodu 3 nebo písm. d) zvyšuje o 4 000 Kč.**

Pokud je osoba pečující rodičem nebo prarodičem otce nebo matky svěřeného dítěte, náleží jí odměna pěstouna vždy, pokud pečuje alespoň o 3 děti nebo o alespoň 1 dítě ve II., III. nebo IV. stupni závislosti. V ostatních případech (pečuje-li o 1 nebo 2 zdravé děti či děti v I. stupni závislosti), jí náleží odměna pěstouna pouze v případech hodných zvláštního zřetele, zejména s ohledem na sociální a majetkové poměry osoby pečující a její rodiny a s přihlédnutím ke zdravotnímu stavu dítěte. Příslušná krajská pobočka Úřadu práce, která o odměně pěstouna rozhoduje, si pro účely posouzení zvláštního zřetele vždy vyžádá vyjádření od orgánu sociálně-právní ochrany dětí (obecního úřadu obce s rozšířenou působností) místně příslušného podle místa trvalého pobytu svěřeného dítěte.

Vzájemná součinnost místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností s krajskou pobočkou Úřadu práce ČR, která rozhoduje o žádosti prarodičů nebo praprarodičů svěřeného dítěte na přiznání odměny pěstouna, je podrobně popsána ve **stanovisku MPSV č.j. 2012/95047-21 ze dne 7. 12. 2012 (viz příloha)**. Z ustanovení § 47j odst. 3 ZSPOD a z citovaného stanoviska jednoznačně vyplývá, že obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle místa trvalého pobytu svěřeného dítěte je povinen na žádost místně příslušné krajské pobočky Úřadu práce ČR (jejího kontaktního pracoviště) vydat vyjádření pro potřeby posouzení, zda je možné posuzovaný případ výkonu pěstounské péče prarodiči/praprarodiči svěřeného dítěte považovat za zvláštního zřetele hodný či nikoliv. **Vyjádření dožádaného obecního úřadu obce s rozšířenou působností je podle zákona nezbytným podkladem pro rozhodnutí krajské pobočky Úřadu práce ČR ve věci přiznání odměny pěstouna a bez tohoto vyjádření nemůže krajská pobočka Úřadu práce ČR o žádosti zásadně rozhodnout.**

Obecní úřad obce s rozšířenou působností nemůže odmítnout vydat požadované vyjádření s poukazem na to, že zaměstnanci krajské pobočky Úřadu práce ČR jsou sami oprávněni provádět šetření v pěstounské rodině, ve které dítě žije. Vzhledem k tomu, že krajské pobočky Úřadu práce ČR mají postavení orgánů sociálně-právní ochrany, jsou sice zaměstnanci krajské pobočky Úřadu práce ČR oprávněni na základě § 52 odst. 1 ZSPOD pro účely agendy dávek pěstounské péče ověřovat, v jakých sociálních podmínkách žije dítě svěřené do péče osoby pečující, případně jak jsou využívány poskytované dávky pěstounské péče, tj. jsou oprávněni provádět vlastní zjištění, včetně návštěvy dítěte nebo osob pečujících v místě bydliště. Tato vlastní zjištění a poznatky získaném šetřením krajské pobočky Úřadu práce ČR však v žádném případě nemohou nahradit **obligatorní** vyjádření místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle § 47j odst. 3 ZSPOD. Zaměstnanci krajské pobočky Úřadu práce mohou, avšak nemusí provádět vlastní šetření vedle toho, že povinně vyžádají vyjádření obecního úřadu obce s rozšířenou

působností, což záleží na jejich uvážení ohledně toho, zda mají k dispozici dostatek podkladů pro vydání rozhodnutí a zjištění stavu věci, o kterém nejsou důvodné pochybnosti (viz § 3 správního řádu).

Při posuzování nároku prarodiče nebo praprarodiče svěřeného dítěte na odměnu pěstouna je třeba vycházet zejména z toho, že v důsledku svěřením dítěte do pěstounské péče **by nemělo dojít k podstatnému snížení životní úrovně prarodiče nebo praprarodiče a jeho rodiny**. Jsou-li celkové sociální a majetkové poměry osoby pečující a její rodiny takové, že by v souvislosti se svěřením vnuka nebo pravnuka do pěstounské péče mohla být na straně prarodiče nebo praprarodiče a ostatních spoluzijících členů rodiny ohrožena či ztížena úhrada nákladů na výživu a jiné osobní potřeby a úhrada nákladů na domácnost (i při započítání příspěvku na úhradu potřeb dítěte), je zásadně nezbytné odměnu pěstouna prarodiči nebo praprarodiči svěřeného dítěte přiznat (viz kritérium sociálních a majetkových poměrů osoby pečující a její rodiny podle § 47j odst. 3 ZSPOD). Totéž platí i v případě dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu svěřeného dítěte, se kterým jsou spojeny zvýšené osobní, časové a finanční nároky na výkon pěstounské péče.

Na ostatní dávky pěstounské péče mají osoby pečující, které jsou rodičem nebo prarodičem rodiče svěřeného dítěte, i tyto děti, nárok vždy.

Pokud by osoba pečující měla do péče svěřeny 2 děti, přičemž prarodičem či praprarodičem je pouze ve vztahu k jednomu z nich, náleží této osobě odměna pěstouna ve výši 8 000 Kč vždy z titulu péče o nepříbuzné dítě. Pokud je shledán zvláštní zřetel v případě péče o vnouče/pravnouče, náleží osobě pečující odměna ve výši 12 000 Kč (např. vnuk je závislý na pomoci jiné fyzické osoby v I. stupni a péče o něj je pro prarodiče značně náročná vzhledem k jeho pokročilému věku). V případě péče o 3 a více dětí, ať již příbuzných či nikoli, náleží odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) bod 1 ZSPOD vždy, zvláštní zřetel se zde neposuzuje.

Pokud jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci oba manželé nebo dva poručníci, náleží odměna pěstouna pouze jednomu z nich (viz § 47i odst. 2 ZSPOD). Na pěstounskou péči vykonávanou druhým manželem nebo poručníkem se pro účely stanovení výše odměny pěstouna hledí jako na společnou pěstounskou péči. Nedohodnou-li se manželé nebo poručníci o tom, kterému z nich bude odměna pěstouna náležet, určí toto příslušná krajská pobočka Úřadu práce postupem podle § 47n ZSPOD.

Pokud by nastala situace, že **manželé mají každý svěřeny děti pouze do své výlučné péče** (např. 2 děti manžel a další 2 děti manželka), posuzuje se situace vždy **jako by manželé měli děti svěřené do společné pěstounské péče**. Stejně je třeba postupovat v případě, že některé děti jsou svěřeny do společné pěstounské péče a některé do výlučné péče jednoho z manželů. Krajská pobočka Úřadu práce však může při rozhodování o dávkách v případech, kdy manželé nebo oba poručníci

spolu nejméně po dobu tří měsíců prokazatelně nežijí, rozhodnout o tom, že se nepřihlíží ke skutečnosti, že oba manželé nebo oba poručníci jsou osobou pečující nebo osobou v evidenci v souladu s § 47i odst. 3 ZSPOD. V takovém případě pak bude každý z manželů nebo z poručníků pro účely přiznání odměny pěstouna posuzován samostatně.

Za předpokladu, že každý z manželů podá svým jménem žádost o přiznání odměny pěstouna, je žádoucí **spojit řízení o obou žádostech do společného řízení** v souladu s § 140 správního řádu, neboť obě žádosti spolu věcně souvisejí a o žádosti jednoho manžela nelze rozhodnout bez přihlednutí k žádosti druhého manžela. Spojení řízení provede krajská pobočka Úřadu práce usnesením z moci úřední s tím, že usnesení o spojení řízení se pouze poznamená do spisu, neoznamuje se účastníkům řízení a nelze proti němu podat odvolání (viz § 140 odst. 4 ve spojení s § 76 odst. 5 správního řádu). O spojení řízení se účastníci řízení vhodným způsobem vyrozumí.

Ve společném řízení se o žádostech obou manželů rozhodne jedním společným rozhodnutím, ve kterém se rozhodne o přiznání odměny pěstouna tomu z manželů, který je určen na základě jejich dohody nebo rozhodnutím krajské pobočky Úřadu práce ČR podle § 47n ZSPOD. Zaměstnanec vyřizující žádosti kontaktuje manžele za účelem určení, kdo z nich bude odměnu pěstouna pobírat. Určení, který z manželů bude odměnu pěstouna pobírat, má vliv na účast na zdravotním a sociálním pojištění této osoby, je proto nutné, aby toto manželé zvažili.

Ve výroku společného rozhodnutí se stanoví výše odměny pěstouna, která náleží jednomu z manželů z titulu výkonu pěstounské péče oběma manželky, bez ohledu na to, zda se jedná o společnou pěstounskou péči nebo o individuální pěstounskou péči jednoho z manželů. K vyřízení obou žádostí tedy dojde jedním rozhodnutím, což bude u obou žádostí uvedeno.

Odměna pěstouna se pro účely zákonů upravujících daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění považuje za příjem ze závislé činnosti. Částky odměny pěstouna uvedené v § 47j odst. 1 ZSPOD jsou tedy „v hrubé“ výši, krajská pobočka Úřadu práce bude z odměny pěstouna srážet a odvádět daň z příjmů fyzických osob a pojistné na sociální zabezpečení a na zdravotní pojištění.

Pokud má osoba pečující nebo osoba v evidenci další souběžné příjmy, které se zdaňují podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, podává daňové přiznání sama. Úřad práce ČR vydá pro účely podání daňového přiznání potvrzení o zdanitelných příjmech. Za předpokladu, že osoba pečující nebo osoba v evidenci nemá jiný zdaňovaný příjem, může podepsat na krajské pobočce Úřadu práce prohlášení k dani a o podání daňového přiznání za příslušný rok může požádat Úřad práce. V takovém případě bude osoba pečující nebo osoba v evidenci povinna

doložit potřebné doklady, zejména bude-li uplatňovat odpočty podle § 15 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, případně slevy na dani podle § 35ba a § 35c téhož zákona. Úřad práce ČR je povinen na žádost pěstouna prohlášení poplatníka daně z příjmu vždy přijmout a na základě doložených dokumentů provést zúčtování daně včetně daňových slev a bonusů.

Odměna pěstouna se poskytuje i po dobu dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény osoby pečující nebo osoby v evidenci, nejdéle však do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla nebo v němž byla nařízena karanténa. Po dobu, po kterou osoba pečující/v evidenci pobírá v případě pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény odměnu pěstouna, není jí nemocenské poskytováno – viz § 16 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Taktéž nebude nemocenské poskytováno v tom měsíci, ve kterém dojde k uschopnění osoby pečující/v evidenci, neboť za tento měsíc náleží odměna pěstouna v plné výši jako za celý kalendářní měsíc, ačkoliv nárok na dávku trvá pouze po část měsíce od ukončení pracovní neschopnosti (viz § 47p odst. 3 písm. a) ZSPOD).

Od 1. 1. 2013 si mohou osoby pečující i osoby v evidenci (při)vydělávat, aniž by to mělo vliv na výši odměny pěstouna. **Pokud tedy osoba vykonávající zaměstnání či samostatnou výdělečnou činnost zakládající účast na nemocenském pojištění, která je současně osobou pečující/v evidenci, bude uznána dočasně práce neschopnou k činnosti pěstouna a současně k tomuto jinému zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti zakládajícím účast na nemocenském pojištění, bude jí od 22. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti náležet nemocenské z titulu tohoto zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti zakládající účast na nemocenském pojištění, a zároveň též odměna pěstouna – ta však nejdéle do konce kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž dočasná pracovní neschopnost vznikla. Teprve v případě delší pracovní neschopnosti nebude odměna pěstouna náležet a vznikne nárok na nemocenské z titulu nemocenského pojištění osoby pečující / osoby v evidenci. Denní vyměřovací základ pro výpočet denní výše nemocenského se pak upraví podle § 20 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Obdobný postup jako v případě dočasné pracovní neschopnosti platí i při karanténě.**

Ohledně možnosti změny příjemce odměny pěstouna v době pracovní neschopnosti jednoho z manželů nebo jednoho ze dvou společných poručníků podle § 47n ZSPOD je třeba vycházet z výše citovaného ustanovení § 16 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, podle kterého nemá pojištěnec nárok na výplatu nemocenského za dobu, po kterou mu náleží podle zvláštních právních předpisů započitatelný příjem ze zaměstnání, z něhož tyto dávky náleží. To znamená, že pěstoun nemůže pobírat nemocenské z důvodu pracovní neschopnosti v měsíci, kdy je mu podle § 47j odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb. poskytována

odměna pěstouna, tj. v měsíci, kdy vznikla pracovní neschopnost, v měsíci následujícím

po vzniku pracovní neschopnosti a v měsíci, ve kterém byla pracovní neschopnost ukončena. Manželé nebo jiné dvě osoby, které jsou společně jmenované poručníky dítěte, se nemohou dohodnout o změně příjemce odměny pěstouna podle § 47n zákona č. 359/1999 Sb. v měsíci, ve kterém jeden z manželů nebo jeden ze společných poručníků nemá nárok na odměnu pěstouna z titulu vzniku nároku na nemocenské, tj. jakmile jednomu z manželů (společných poručníků) vznikne nárok na nemocenské z důvodu pracovní neschopnosti, která trvá i druhý měsíc následující po měsíci, ve kterém pracovní neschopnost vznikla. Možnost uzavření dohody manželů nebo společných poručníků o změně příjemce odměny pěstouna v této době by zjevně mohla vést k obcházení zákona. Manželé nebo jiní dva poručníci mají nárok vždy pouze na jednu odměnu pěstouna. Tato jedna odměna pěstouna je v případě déletrvajících pracovní neschopnosti příjemce odměny nahrazena nemocenským, které odměnu pěstouna nahrazuje. Naproti tomu však není vyloučeno, aby se manželé nebo jiní dva společní poručníci dohodli o změně příjemce odměny pěstouna v době, kdy je sice jeden z nich v pracovní neschopnosti, ale odměna pěstouna mu stále ještě náleží, tj. v měsíci vzniku pracovní neschopnosti nebo v měsíci následujícím (v tu dobu ani nelze vždy předvídat, jak dlouho bude pracovní neschopnost jednoho z manželů trvat a kdy bude ukončena).

Jak bylo zmíněno též výše, **osoba pečující a osoba v evidenci si mohou (při)vydělat, nemá to vliv na výši odměny pěstouna.** Toto je samozřejmě možné jen za předpokladu, že výdělečná činnost nemá vliv na kvalitu péče o svěřené dítě.

4.) Příspěvek při převzetí dítěte (§ 47i ZSPOD)

Nárok na příspěvek při převzetí dítěte má **osoba pečující uvedená v § 4a písm. b) ZSPOD**, která převzala dítě do pěstounské péče, předpěstounské péče, poručnické péče nebo do péče budoucího poručníka; příspěvek při převzetí dítěte, jde-li o totéž dítě, náleží osobě pečující jen jednou. To znamená, že osobě pečující nevzniká k témuž dítěti nárok na příspěvek při převzetí dítěte jednou z titulu svěřením dítěte do předpěstounské péče a následně podruhé z titulu svěřením dítěte do pěstounské péče. Nárok na příspěvek při převzetí dítěte však mají dvě různé osoby pečující, které mají totéž dítě postupně svěřeno do své péče (v případě přechodu dítěte z péče jedné osoby pečující do péče jiné osoby pečující). Osoby v evidenci nemají na příspěvek při převzetí dítěte nárok.

Výše příspěvku při převzetí dítěte činí:

- a) je-li převzato dítě do 6 let věku - 8 000 Kč,
- b) je-li převzato dítě od 6 let do 12 let věku - 9 000 Kč,
- c) je-li převzato dítě od 12 let do 18 let věku - 10 000 Kč.

5.) Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla (§ 47m ZSPOD)

Na příspěvek má nárok **osoba pečující**, která má **v pěstounské péči nejméně 3 děti nebo má nárok na odměnu pěstouna z důvodu péče o 3 děti**, včetně zletilých nezaopatřených dětí, jež zakládají osobě pečující nárok na odměnu pěstouna. Jelikož nárok má pouze osoba pečující, je zřejmé, že minimálně jedno ze svěřených dětí musí být v „dlouhodobé“ pěstounské péči, v osobní péči poručníka, v předpěstounské péči nebo v „předporučnické“ péči.

Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí **70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč**. Součet těchto příspěvků za posledních 10 kalendářních let přede dnem podání žádosti nesmí přesáhnout 200 000 Kč (nesčítá se s příspěvků přiznanými do 1. 1. 2013 podle zákona o státní sociální podpoře, ve znění účinném do 31. 12. 2012).

Příspěvek na zakoupení motorového vozidla může být poskytnut v bezhotovostní formě i před zakoupením motorového vozidla. Použití příspěvku na zakoupení motorového vozidla je osoba pečující povinna prokázat do 6 měsíců od jeho poskytnutí; pokud tohoto příspěvku nepoužila k zakoupení motorového vozidla, je povinna příspěvek vrátit. Účelné využití příspěvku bude příjemce dokládat kupní smlouvou a daňovým dokladem o koupi/ opravě vozidla. Pokud osoba pečující do 5 let ode dne, kdy jí byl příspěvek poskytnut, motorové vozidlo, na jehož zakoupení nebo opravu byl příspěvek poskytnut, prodala, darovala, započala je používat pro výdělečnou činnost nebo přestala vykonávat pěstounskou péči, nejde-li o případ, kdy osoba pečující přestala vykonávat pěstounskou péči z vážných zdravotních důvodů, je povinna vrátit poměrnou část příspěvku na zakoupení motorového vozidla odpovídající době z období 5 let, kdy uvedené podmínky nesplňovala.

Příspěvek na celkovou nezbytnou opravu motorového vozidla může být poskytnut i na jiné vozidlo, než na které byl předtím poskytnut příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla. Pokud jde o otázku úhrady několika po sobě jdoucích opakovaných oprav vozidla, není vyloučeno poskytnutí příspěvku na všechny provedené opravy dohromady, neboť tuto situaci lze posoudit tak, že celková oprava vozidla si vyžádala provedení více samostatných oprav. V žádosti by pak bylo uvedeno jenom datum poslední opravy, kterou byla celková oprava vozidla dokončena.

Ze zákonné úpravy § 47m ZSPOD vyplývá, že v případě poskytnutí příspěvku na zakoupení nebo na celkovou opravu motorového vozidla se musí jednat o vozidlo ve vlastnictví osoby pečující, která o poskytnutí příspěvku žádá a která bude příjemcem tohoto jednorázového příspěvku. V případě manželů, kteří jsou osobami pečujícími, přichází v úvahu 2 varianty:

1. Zakoupené nebo opravené motorové vozidlo je ve společném jmění manželů, protože bylo pořízeno za trvání manželství – pak by mohl o poskytnutí příspěvku na celkovou opravu motorového vozidla požádat kterýkoliv z manželů, ačkoliv kupní smlouvu o pořízení vozidla uzavřel pouze jeden z manželů, který je také uveden v technickém průkazu.
2. Zakoupené nebo motorové vozidlo je ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů – pak musí o poskytnutí příspěvku požádat ten z manželů, který je vlastníkem vozidla a který rovněž splňuje podmínku, že je osobou pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti.

II. VZNIK NÁROKU NA DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

Nárok na dávky pěstounské péče **vzniká dnem splnění všech podmínek stanovených tímto zákonem** v souladu s § 47p odst. 1 ZSPOD. Vznik nároku je vždy podmíněn svěřením dítěte do péče osoby pečující nebo osoby v evidenci na základě rozhodnutí soudu, s výjimkou zajišťování osobní péče o dítě osobou, u které probíhá soudní řízení o jmenování této osoby poručníkem dítěte podle § 4a písm. b) bod 5 ZSPOD.

Rozeznávají se následující případy, ve kterých vzniká nárok na dávky pěstounské péče:

A. ROZHODOVÁNÍ SOUDU O PĚSTOUNSKÉ PÉČI PODLE § 958 A NÁSL. O.Z.

Při svěřením dítěte do pěstounské péče na základě **rozsudku soudu** vzniká pěstounovi a svěřenému dítěti nárok na dávky pěstounské péče **dnem vykonatelnosti tohoto rozhodnutí**, pokud vydání rozsudku soudu nepředcházelo rozhodnutí soudu o svěřením dítěte do předpěstounské péče nebo předběžné opatření soudu o dočasném svěřením dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem [viz dále bod II.B a C této instrukce].

Rozsudek soudu o svěřením dítěte do pěstounské péče je vykonatelný, jakmile nabytí právní moci, a to v souladu s § 162 odst. 2 o.s.ř. To znamená, že zásadně se den vykonatelnosti rozsudku shoduje se dnem nabytí právní moci.

Před nabytím právní moci se rozsudek soudu o svěřením dítěte do pěstounské péče může stát vykonatelným pouze za předpokladu, že soud ve výroku rozsudku vysloví **předběžnou vykonatelnost rozsudku** na návrh některého z účastníků řízení podle § 162 odst. 2 o.s.ř. Jestliže soud ve výroku rozsudku vysloví jeho předběžnou vykonatelnost, stává se rozsudek vykonatelným

- a) **dnem doručení písemného vyhotovení rozsudku účastníkům řízení**, nebo
- b) **dnem vyhlášení rozsudku soudem**, pokud je tento den jako den vykonatelnosti určen ve výroku rozsudku soudu nebo je uveden na doložce vykonatelnosti vyznačené soudem na stejnopisu rozhodnutí (viz § 24 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy), nebo

- c) **od jiného dne, který je uveden ve výroku rozsudku soudu o předběžné vykonatelnosti.**

V případě, že soud ve výroku rozsudku o svěřeni dítěte do pěstounské péče uvede konkrétní datum, od kterého je dítě pěstounovi svěřeno do pěstounské péče, **je z hlediska přiznání dávek pěstounské péče rozhodující datum uvedené ve výroku rozsudku soudu, nikoliv datum vykonatelnosti rozsudku.**

B. ROZHODOVÁNÍ SOUDU VE VĚCECH PŘEDPĚSTOUNSKÉ PÉČE PODLE § 963 O.Z.

Dávky pěstounské péče náleží zájemcům o pěstounskou péči, kterým bylo v souladu s ustanovením § 963 o.z. rozhodnutím soudu svěřeno dítě do předpěstounské péče. Forma rozhodnutí soudu o předpěstounské péči může být následující:

a) **rozsudek** – soud může v určitých případech o svěřeni dítěte do předpěstounské péče rozhodovat rozsudkem, zejména za předpokladu, že návrh na svěřeni dítěte do předpěstounské péče je zájemcem o pěstounskou péči podán samostatně a nikoliv současně s návrhem na svěřeni dítěte do pěstounské péče. Nárok na výplatu dávek pěstounské péče v takovém případě vzniká na základě **vykonatelnosti rozsudku** o svěřeni dítěte do předpěstounské péče. Den vykonatelnosti rozsudku je totožný se dnem nabytí právní moci, dávky pěstounské péče lze tedy nárokovat nejdříve za měsíc, kdy se rozsudek o svěřeni dítěte do předpěstounské péče stal vykonatelným. Před nabytím právní moci se rozsudek soudu o svěřeni dítěte do péče může stát vykonatelným, pokud byla soudem ve výrokové části rozsudku vyslovena jeho předběžná vykonatelnost (detailněji viz bod II.A této instrukce).

b) **usnesení o svěřeni dítěte do předpěstounské péče** – pokud soud rozhodne o předpěstounské péči formou usnesení, za **rozhodný okamžik pro vznik nároku na dávky pěstounské péče je nutno považovat opět den vykonatelnosti rozhodnutí.** Usnesení soudu o svěřeni dítěte do předpěstounské péče je **předběžně vykonatelné doručením podle § 171 odst. 2 o.s.ř.**, to znamená, že odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá ze zákona odkladný účinek. Zájemci o pěstounskou péči mohou požádat o přiznání dávek pěstounské péče v plné výši již za kalendářní měsíc, ve kterém jim bylo doručeno usnesení soudu o svěřeni dítěte do předpěstounské péče a ve kterém se usnesení soudu stalo vykonatelným

c) **usnesení soudu o předběžném opatření, kterým se dítě svěruje do předpěstounské péče** – pokud soud nařídí svým usnesením předběžné opatření podle § 74, § 76 odst. 1 písm. e) nebo § 102 o.s.ř., které obsahuje výrok o svěřeni

dítěte do předpěstounské péče, **vzniká nárok na dávky pěstounské péče dnem vykonatelnosti předběžného opatření soudu.** Usnesení soudu o nařízení předběžného opatření podle § 74, 76 a § 102 o.s.ř. je vykonatelné vyhlášením účastníkům řízení, a pokud nedošlo k vyhlášení, je **vykonatelné doručením tomu, komu se v předběžném opatření ukládá povinnost,** tj. většinou doručením rodičům dítěte nebo jiným osobám, u kterých se dítě aktuálně nachází (viz § 76d ve spojení s § 102 odst. 3 o.s.ř.)

C. ROZHODOVÁNÍ SOUDU FORMOU PŘEDBĚŽNÉHO OPATŘENÍ

Dávky pěstounské péče náleží osobě, které bylo na základě předběžného opatření soudu dítě dočasně svěřeno do péče jako osobě, která má zájem stát se pěstounem (zatímní úprava poměrů dítěte a zájemců o pěstounskou péči). Může se jednat o předběžné opatření soudu:

a) podle § 452 odst. 1 z.ř.s. (ve spojení s ustanovením § 924 o.z.), a to za předpokladu, že dítě bylo tímto předběžným opatřením předáno do péče fyzické osoby, která již před vydáním předběžného opatření podala soudu návrh na svěřeni dítěte do předpěstounské nebo pěstounské péče, a má proto postavení zájemce o pěstounskou péči (viz § 4a písm. b) bod 3 ZSPOD). **Nárok na dávky vzniká vykonatelností usnesení soudu o nařízení předběžného opatření** podle § 452 odst. 1 z.ř.s. Toto usnesení je vykonatelné dnem vydání podle § 457 z.ř.s., tj. vykonatelnost předběžného opatření je shodná s datem, které je uvedeno na písemném vyhotovení usnesení jako den vydání, bez ohledu na den oznámení usnesení účastníkům řízení a den nabytí právní moci usnesení (viz § 457 z.ř.s.). **Dávky pěstounské péče v takovém případě náleží nejdříve za měsíc, ve kterém se usnesení o nařízení předběžného opatření stalo vykonatelným.**

b) podle § 452 odst. 1 z.ř.s. (ve spojení s ustanovením § 924 o.z.), a to za předpokladu, že dítě bylo tímto předběžným opatřením předáno do péče fyzické osoby, **kteřá do jednoho měsíce od vykonatelnosti předběžného opatření podala soudu návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče.** V takovém případě je možno přiznat dávky pěstounské péče již za měsíc, ve kterém byl podán návrh soudu na svěřeni dítěte do pěstounské péče. **Pokud bylo řízení ve věci svěřeni dítěte do pěstounské péče zahájeno až po uplynutí lhůty 1 měsíce od vykonatelnosti předběžného opatření soudu, nárok na dávky pěstounské péče nevznikne,** a to ani v případě trvání předběžného opatření v důsledku prodloužení doby jeho trvání v souladu s ustanovením § 460 odst. 1 z.ř.s.

c) podle § 74, § 76 odst. 1 písm. e) o.s.ř. nebo § 12 z.ř.s., a to po dobu trvání tohoto předběžného opatření, pokud byl **před vydáním** předběžného opatření soudu podán zájemcem o pěstounskou péči návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče této osoby nebo pokud byl návrh na svěřeni dítěte do pěstounské péče **podán**

současně s návrhem na nařízení předběžného opatření soudu. V těchto případech je splněna zákonná podmínka, že soud svěřuje dítě do péče určené fyzické osobě jako zájemci o pěstounskou péči, neboť soud o zatímním předání dítěte do péče rozhoduje s vědomím, že tato fyzická osoba podáním návrhu projevila zájem o svěřením dítěte do pěstounské péče. Vznik nároku na dávky pěstounské péče je tedy podmíněn vykonatelným usnesením soudu o nařízení předběžného opatření a podáním návrhu k soudu na svěřením dítěte do pěstounské péče osoby, která má dítě v péči na základě tohoto předběžného opatření soudu. Dávky pěstounské péče v takovém případě náleží nejdříve **za měsíc, ve kterém se usnesení soudu o nařízení předběžného opatření stalo vykonatelným.**

d) podle § 102 odst. 1 o.s.ř., které soud nařídil v průběhu řízení o svěřením dítěte do pěstounské péče a kterým soud dočasně svěřil dítě do péče osoby, která již před vydáním předběžného opatření podala soudu návrh na svěřením dítěte do předpěstounské nebo pěstounské péče. Nárok na dávky pěstounské péče vzniká **vykonatelností usnesení soudu o nařízení předběžného opatření.**

Usnesení soudu o nařízení předběžného opatření podle § 74, 76 a § 102 o.s.ř., je vykonatelné vyhlášením účastníkům řízení, a pokud nedošlo k vyhlášení, je vykonatelné doručením tomu, komu se v předběžném opatření ukládá povinnost, tj. většinou doručením rodičům dítěte nebo jiným osobám, u kterých se dítě aktuálně nachází (viz § 76d ve spojení s § 102 odst. 3 o.s.ř.). **Vykonatelnost usnesení soudu o předběžném opatření podle § 76 a § 102 tak není závislá na právní moci, ale na doručení rozhodnutí, a proto se usnesení soudu o předběžném opatření zpravidla stává vykonatelné přede dnem nabytí právní moci. Předběžné opatření soudu nařízené podle § 76 a § 102 o.s.ř. trvá až do pravomocného skončení soudního řízení ve věci samé (řízení ve věci svěřením dítěte do pěstounské péče), pokud není soudem rozhodnuto o zrušení předběžného opatření ještě před pravomocným skončením řízení ve věci samé.**

D. PORUČENSTVÍ PODLE § 928 A NÁSL. O.Z.

Nárok na dávky pěstounské péče vzniká v souladu s ustanovením § 939 o.z.:

a) osobě, která je poručníkem dítěte a která o dítě osobně pečuje, a to od vykonatelnosti rozsudku soudu o jmenování této osoby poručníkem dítěte podle § 928 NOZ. Rozsudek soudu o poručenství je vykonatelný, jakmile nabytí právní moci, a to v souladu s § 161 odst. 2 o.s.ř. **Den vykonatelnosti rozsudku se tak zásadně shoduje se dnem nabytí právní moci.** Před nabytím právní moci se rozsudek soudu o jmenování osoby poručníkem dítěte může stát vykonatelným pouze za předpokladu, že soud ve výroku rozsudku vysloví **předběžnou**

vykonatelnost rozsudku na návrh některého z účastníků řízení podle § 162 odst. 2 o.s.ř. (viz výše bod II. A této instrukce).

b) osobě, která má v osobní péči dítě, k němuž nemá vyživovací povinnost, a to po dobu, po kterou probíhá soudní řízení o jmenování této osoby poručníkem dítěte. **Dávky pěstounské péče náleží ode dne zahájení soudního řízení o jmenování osoby poručníkem, pokud se již k tomuto dni nachází dítě v osobní péči této osoby.** Pokud osoba převezme dítě do osobní péče až po dni zahájení soudního řízení ve věci poručenství, **vzniká nárok na dávky pěstounské péče ode dne převzetí osobní péče o dítě.** Soudní řízení ve věci poručenství dítěte může být zahájeno buďto na návrh osoby, která má zájem stát se poručníkem dítěte, anebo i bez návrhu. V případě zahájení řízení na základě návrhu je soudní řízení zahájeno dnem, kdy návrh došel místně příslušnému okresnímu soudu. Je-li řízení zahajováno bez návrhu, je soudní řízení zahájeno dnem, kdy bylo vydáno usnesení soudu o zahájení řízení (viz § 82 odst. 1 o.s.ř.). Dávky pěstounské péče náleží až do pravomocného skončení soudního řízení ve věci poručenství dítěte. Pokud je osoba na základě rozsudku soudu ustanovena poručníkem dítěte, nárok na dávky pěstounské péče zůstává zachován a dávky plynule náleží i po právní moci rozsudku soudu. Je-li soudem pravomocně rozhodnuto o zamítnutí návrhu na jmenování osoby poručníkem dítěte, nárok na dávky pěstounské péče zaniká ke dni právní moci rozsudku soudu.

V případě **prarodičů nebo praprarodičů dítěte**, kteří podle § 910 odst. 3 o.z. mohou mít podpůrnou vyživovací povinnost k dítěti v případě, že vyživovací povinnost nejsou schopni plnit bližší příbuzní dítěte (zejména rodiče), **nemůže vzniknout nárok na dávky pěstounské péče v době „předporučnické“ pouze za předpokladu, že je prarodičům nebo praprarodičům stanovena povinnost platit výživné na dítě rozhodnutím soudu.** Jinak je nutné i prarodiče a praprarodiče považovat za osoby pečující podle § 4a písm. b) bod 5 ZSPOD, jestliže se ujali osobní péče o dítě a zároveň probíhá soudní řízení o jejich jmenování poručníkem dítěte.

E. ROZHODOVÁNÍ O SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO PÉČE OSOB V EVIDENCI

Dávky pěstounské péče náleží i osobám zařazeným v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu podle § 27a odst. 1 až 3 ZSPOD. Nárok na odměnu pěstouna podle § 47i a násl. ZSPOD náleží osobě v evidenci ode dne právní moci rozhodnutí krajského úřadu (Magistrátu hl. města Prahy) o zařazení této osoby do evidence osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte vzniká z titulu svěření dítěte do péče osoby v evidenci na základě:

a) **Předběžného opatření soudu podle § 452 odst. 2 z.ř.s.**, a to ode dne **vykonatelnosti usnesení soudu** o nařízení tohoto předběžného opatření. Usnesení soudu o nařízení předběžného opatření podle § 452 odst. 2 z.ř.s. je vykonatelné okamžikem jeho vydání (vyhotovení, viz § 457 z.ř.s.), proto **nárok na přiznání příspěvku na úhradu potřeb dítěte vzniká nejdříve za měsíc, ve kterém bylo toto předběžné opatření soudu vykonatelné.**

b) **Rozsudku** o svěření dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu podle § 27a odst. 7 ZSPOD a § 471 odst. 1 z.ř.s., a to **ode dne vykonatelnosti tohoto rozhodnutí.**

III. VZNIK NÁROKU NA VÝPLATU DÁVEK PĚSTOUNSKÉ PÉČE, ROZHODOVÁNÍ O DÁVKÁCH

O dávkách pěstounské péče rozhoduje a tyto dávky vyplácí krajská pobočka Úřadu práce místně příslušná podle místa trvalého pobytu osoby pečující a osoby v evidenci a v případě osoby, která má od zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte nebo na příspěvek při ukončení pěstounské péče se místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce řídí místem trvalého pobytu této osoby. Speciálně je pak upravena místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce pro případ žadatele o dávky pěstounské péče, který je cizincem nebo rodinným příslušníkem cizince, jemuž vyplývá nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropské unie podle § 47o odst. 1 písm. h) ZSPOD.

Žádost o dávky pěstounské péče může žadatel podat na kterémkoli kontaktním pracovišti místně příslušné krajské pobočky Úřadu práce, a to na předepsaném tiskopise. K žádosti je třeba doložit údaje a dokumenty podle § 47w ZSPOD potřebné pro rozhodnutí o nároku na příslušnou dávku (tedy např. skutečnosti prokazující nezaopatřenost dítěte nebo doklad prokazující stupeň závislosti svěřeného dítěte na pomoci jiné fyzické osoby). O odvolání proti rozhodnutí krajské pobočky Úřadu práce o dávkách pěstounské péče rozhoduje Ministerstvo práce a sociálních věcí, odvolání nemá odkladný účinek.

Vznik nároku na výplatu dávky pěstounské péče je podmíněn na prvním místě vznikem nároku na dávku pěstounské péče (splněním podmínek stanovených zákonem) a na druhém místě podáním žádosti o přiznání dávky pěstounské péče v souladu s § 47p odst. 2 ZSPOD. Ve většině případů tak nárok na výplatu dávky pěstounské péče vzniká později oproti vzniku nároku na dávku, neboť žádost o přiznání dávky pěstounské péče není zpravidla podána ve stejný den, kdy vzniká péče o dítě poskytovaná osobou pečující a kdy tím pádem vzniká také nárok na dávky pěstounské péče. Z tohoto důvodu jsou také v § 47r odst. 2, 3 ZSPOD poměrně široké lhůty pro zánik nároku na výplatu dávky. V případě opakovaných dávek pěstounské péče zákon poskytuje oprávněné osobě možnost požádat

o přiznání dávky až po dobu 1 roku od vzniku nároku na dávku a v případě jednorázových dávek po dobu 1 roku od jinak určeného rozhodného dne.

Jak už bylo uvedeno výše, den vzniku nároku na výplatu dávky pěstounské péče nemůže nikdy předcházet dni vzniku nároku na dávku, neboť nárok na výplatu dávky je podmíněn vznikem nároku na dávku. Den vzniku nároku na výplatu dávky proto může být maximálně totožný se dnem vzniku nároku na dávku anebo může nastat později, je-li žádost o přiznání dávky podána po dni vzniku nároku na dávku. Jestliže zákon v § 47p odst. 2 ZSPOD stanoví, že nárok na výplatu dávky pěstounské péče vzniká na základě vykonatelnosti rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do péče osoby pečující, je tato úprava v souladu s tím, že rovněž vznik nároku na dávky pěstounské péče je podmíněn vykonatelným rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do péče osoby pečující (s výjimkou zajišťování osobní péče o dítě osobou, u které probíhá soudní řízení o jmenování této osoby poručníkem dítěte podle § 4a písm. b) bod ZSPOD).

Zákon sice v ustanovení § 47p odst. 2 ZSPOD hovoří pouze o tom, že nárok na výplatu dávky pěstounské péče vzniká na základě vykonatelnosti rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do péče osoby, která má zájem stát se pěstounem (předpěstounská péče), nicméně vykonatelnost rozhodnutí soudu je třeba vztahovat jako rozhodný okamžik pro vznik nároku na dávku a na její výplatu analogicky i ke všem ostatním rozhodnutím soudu o svěřeni dítěte do péče osoby pečující, pokud jim nepředchází rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do předpěstounské péče, jako je rozsudek o svěřeni dítěte do pěstounské péče, usnesení soudu o nařízení předběžného opatření nebo rozsudek o jmenování poručníka dítěti.

V souladu s § 47x ZSPOD jsou rozhodnutí krajských poboček Úřadu práce ČR o dávkách pěstounské péče předběžně vykonatelná, jelikož přímo ze zákona je vyloučen odkladný účinek odvolání. Rozhodnutí se tak stává vykonatelným dnem oznámení rozhodnutí. Vzhledem k tomu je možné dávky pěstounské péče vyplatit již před nabytím právní moci rozhodnutí. **Úřad práce ČR připraví, tj. odsouhlasí, dávky pěstounské péče k výplatě hned po vydání rozhodnutí. Výplatní termíny budou regulovány.** Podle § 71 odst. 1 písm. a) správního řádu se vydáním rozhodnutí rozumí předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení. Proto je nezbytné, aby rozhodnutí po jeho vytisknutí (vyhotovení) a odsouhlasení bylo bezodkladně předáno k odeslání účastníkovi řízení.

Z výše uvedeného vyplývá, že dávky pěstounské péče je možné vyplatit ještě před tím, než se rozhodnutí stane vykonatelným, jelikož pokud je rozhodnutí vydáno (tzn. vypraveno k doručení), dříve či později bude účastník řízení také doručeno (případně nastane fikce doručení – viz § 24 odst. 1 správního řádu) a stane se vykonatelným. Účastník řízení tak nebude dřívější výplatou dávky v žádném ohledu zkrácen na svých procesních právech a bude moci případně podat proti rozhodnutí odvolání, na druhou stranu bude zajištěno, že Úřad práce ČR bude moci včas dávku

vyplatit a provést příslušné odvody. Jde o shodný postup jako v případě dávek státní sociální podpory a pomoci hmotné nouze.

Příjemce dávky pěstounské péče a žadatel o dávku jsou povinni ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši nebo výplatu. Osoba pečující a osoba v evidenci jsou tedy povinny ohlásit zejména změnu trvalého pobytu či bydliště, změnu jména nebo příjmení, přijetí dalšího dítěte do péče nebo naopak ukončení pěstounské péče, resp. svěření dítěte do péče jiné osoby atd. Při nesplnění ohlašovací povinnosti může být vyčíslen přeplatek na dávce pěstounské péče podle § 47z ZSPOD. Pokud nesplněním ohlašovací povinnosti dle § 47y ZSPOD dojde k neoprávněné výplatě či k výplatě v nesprávné výši, vznikne přeplatek na dávce podle § 47z ZSPOD.

IV. OKRUH OPRAVNĚNÝCH OSOB

Okruh oprávněných osob, které mohou uplatnit nárok na dávky pěstounské péče, je vymezen v § 47o ZSPOD. Z tohoto ustanovení vyplývá, že pro vznik nároku na dávky pěstounské péče je rozhodující kritérium, aby oprávněná osoba měla bydliště na území České republiky ve smyslu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ať už se jedná o osobu pečující nebo o dítě nacházející se v péči osoby pečující. Na základě § 5 odst. 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi má osoba bydliště na území České republiky zejména za předpokladu, pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s Českou republikou. Lze konstatovat, že při naplnění uvedených předpokladů se na území České republiky fakticky nachází těžiště života oprávněné osoby a její rodiny, a proto je odůvodněné, aby oprávněné osobě byly poskytovány dávky ze systému dávek pěstounské péče podle ZSPOD.

Pokud jde o režim pobytu oprávněné osoby na území České republiky, může být oprávněnou osobou pro účely nároku na dávky pěstounské péče fyzická osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt nebo která na území České republiky pobývá v některém z forem přechodného pobytu v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky (dále jen „zákon č. 326/1999 Sb.“). Oprávněnou osobou může být rovněž osoba, která na území České republiky žádá o udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu nebo doplňkové ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, nebo které již byla v České republice mezinárodní ochrana udělena. Dále se může jednat o cizince, který v České republice žádá o dočasnou ochranu nebo kterému byla na území České republiky přiznána dočasná ochrana za podmínek zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců. Žadatelem o dávky pěstounské péče a jejich příjemce může být také cizinec,

který má postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území jiného členského státu Evropské unie a který má současně povolení k dlouhodobému pobytu na území České republiky podle zákona č. 326/1999 Sb., jakož i rodinný příslušník tohoto cizince.

Konečně pak může dávky péstounské péče podle ZSPOD čerpat cizinec nebo jeho rodinný příslušník, který má nárok na sociální výhody z přímo použitelného nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 492/2011 ze dne 5. dubna 2011, o volném pohybu pracovníků uvnitř Unie (dále jen „nařízení č. 492/2011“). Pro cizince, kterým vyplývá nárok na sociální výhody z nařízení č. 492/2011, jako pro jediné neplatí podmínka (obvyklého) bydliště na území České republiky v tom smyslu, jak je vymezen pojem bydliště v zákoně o pomoci v hmotné nouzi (viz výše).

Je třeba připomenout, že v souladu s § 2 odst. 3 se ZSPOD použije v úpravě dávek péstounské péče pouze v tom rozsahu, ve kterém se na posuzovaný případ nevztahuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení (dále jen „koordinační nařízení“), spolu s prováděcím nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009. **Mezi koordinované rodinné dávky péstounské péče se od roku 2014 řadí již pouze příspěvek na úhradu potřeb dítěte.** Ostatní dávky péstounské péče, tj. příspěvek při převzetí dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při ukončení péstounské péče a příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla, se posuzují výlučně jako dávky poskytované podle vnitrostátní české právní úpravy nebo v režimu sociální výhody podle nařízení č. 492/2011. U koordinovaných rodinných dávek péstounské péče, tj. u příspěvku na úhradu potřeb dítěte, není vyžadována podmínka trvalého či přechodného pobytu, ani podmínka bydliště. Bydliště se posuzuje pouze pro účely stanovení příslušnosti k právním předpisům či přednosti ve smyslu koordinačního nařízení č. 883/2004 a prováděcího nařízení, kdy obecná pravidla určování použitelných právních předpisů upravuje čl. 11 až 16 koordinačního nařízení a specifická pravidla týkající se příslušnosti a pořadí priority k přiznávání rodinných dávek upravuje čl. 68 koordinačního nařízení. U nekoordinovaných rodinných dávek péstounské péče, včetně odměny pěstouna, se podmínka bydliště nevztahuje na cizince ani jeho rodinné příslušníky, kterým vyplývá nárok z přímo použitelného předpisu. Cizinec musí být na území hostitelského členského státu EU ekonomicky aktivní. Podmínka přechodného či trvalého pobytu a bydliště se vztahuje pouze na cizince, kterým nárok na sociální výhodu nevznikne ve smyslu nařízení č. 492/2011, kdy jde zpravidla o cizince ekonomicky neaktivního.

Pokud jde o nezletilé cizince, kteří se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu a kteří jsou na území České republiky svěřeni rozhodnutím soudu do náhradní péče, je potřebné rozlišovat dvě skupiny těchto nezletilých cizinců bez doprovodu:

- 1) děti, které jsou svěřeny do náhradní péče na území České republiky na základě předběžného opatření soudu;
- 2) děti, které jsou svěřeny do náhradní péče na území České republiky na základě meritorního rozhodnutí soudu (rozsudku).

Nezletilí cizinci, kteří byli na základě rozsudku soudu svěřeni do náhradní péče fyzické osoby s trvalým pobytem na území České republiky, mají podle § 87 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb. **oprávnění k trvalému pobytu na území ČR, a to ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o svěřeni cizince do náhradní péče.** Jedná-li se o rozsudek soudu o svěřeni nezletilého cizince do pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu nebo předpěstounské péče anebo o rozsudek soudu o jmenování poručníka nezletilému cizinci, který je povinen a oprávněn o něj osobně pečovat, vzniká na základě tohoto pravomocného rozsudku soudu nárok na dávky pěstounské péče jak osobě pečující, tak svěřenému dítěti, **neboť se jedná o dítě s oprávněním k trvalému pobytu na území České republiky podle § 47o odst. 1 písm. b) ZSPOD.**

U dětí, které jsou svěřeny do náhradní péče na území České republiky na základě předběžného opatření soudu, vzniká dítěti rozhodnutím soudu o předběžném opatření **nárok na přechodný pobyt na území České republiky bez víza.** Oprávnění k přechodnému pobytu dítěte na území České republiky se v tomto případě zakládá podle ustanovení § 18 písm. d) bod 4 zákona č. 326/1999 Sb.

Rovněž nezletilí cizinci, kteří jsou předběžným opatřením soudu svěřeni do pěstounské péče na přechodnou dobu, předpěstounské péče nebo do péče fyzické osoby, která má zájem stát se pěstounem, získávají na základě předběžného opatření soudu oprávnění k přechodnému pobytu na území České republiky bez víza v souladu s § 18 písm. d) bod 4 zákona č. 326/1999 Sb., **a to ode dne vykonatelnosti předběžného opatření soudu.** Na základě tohoto vykonatelného předběžného opatření soudu vzniká nárok na dávky pěstounské péče jak osobě pečující, tak svěřenému dítěti, **neboť se jedná o dítě s oprávněním k přechodnému pobytu na území České republiky podle § 47o odst. 1 písm. b) ZSPOD.**

V případě nezletilých cizinců, u kterých je vydán pravomocný rozsudek soudu o svěřeni do náhradní péče na území České republiky podle § 87 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., vydává Ministerstvo vnitřní potvrdění o oprávnění pobývat na území České republiky. Na žádost vydává také u dětí mladších 15 let průkaz o povolení k pobytu na území České republiky (fakultativně). Nezletilí cizinci starší 15 let, kteří jsou rozsudkem soudu umístěni do náhradní rodinné péče na území České republiky, pak musí mít průkaz o povolení k pobytu povinně, o jeho vydání jsou povinni požádat Ministerstvo vnitřní nejpozději do 30 dnů po dosažení věku 15 let. Nezletilý cizinec, který byl rozsudkem soudu umístěn do náhradní péče na území České republiky před dosažením věku 15 let, se po dosažení věku 15 let považuje za cizince, který je na území ČR oprávněn pobývat na základě povolení k trvalému pobytu podle § 65

odst. 1 písm. a) ve spojení s § 87 odst. 10 zákona č. 326/1999 Sb. (do věku 15 let se jedná o cizince s oprávněním k trvalému pobytu).

Fyzická osoba, které byl nezletilý cizinec svěřen do náhradní péče rozsudkem soudu, je povinna přihlásit cizince mladšího 15 let k trvalému pobytu na území České republiky do 3 pracovních dnů ode dne vzniku oprávnění k trvalému pobytu, tj. od nabytí právní moci rozsudku soudu (viz § 96 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb.).

V. VÝPLATA DÁVEK PĚSTOUNSKÉ PÉČE V PŘÍPADĚ ZMĚNY OSOBY PEČUJÍCÍ

Při posuzování otázky výplaty příspěvku na úhradu potřeb dítěte za kalendářní měsíc, ve kterém došlo k předání dítěte z péče osoby pečující nebo osoby v evidenci do péče jiné osoby, je třeba vycházet ze skutečnosti, že v souladu s § 47f odst. 1 ZSPOD je příspěvek na úhradu potřeb dítěte nárokem a příjmem nezletilého nezaopatřeného dítěte, které bylo svěřeno do péče vykonávané osobou pečující nebo osobou v evidenci. Podle obecné úpravy příjemce dávky pěstounské péče v § 47u odst. 1 ZSPOD platí, že namísto nezletilé oprávněné osoby je příjemcem dávky pěstounské péče jiná fyzická osoba, které bylo dítě svěřeno do péče rozhodnutím příslušného orgánu (soudu). Pro výplatu příspěvku na úhradu potřeb dítěte, který náleží nezletilému nezaopatřenému dítěti, je pak zakotvena zvláštní úprava v § 47f odst. 1 ZSPOD, na základě které se příspěvek vyplácí osobě pečující.

Vzhledem k tomu, že příspěvek na úhradu potřeb dítěte je nárokem a příjmem nezletilého dítěte, **musí výplata příspěvku zásadně sledovat to, která osoba pečující má nezletilé dítě ve své péči v kalendářním měsíci, ve kterém se dávka vyplácí**. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte je tak třeba vyplatit k rukám osoby pečující nebo osoby v evidenci, která má dítě v péči v době výplaty dávky. Jelikož se příspěvek na úhradu potřeb dítěte vyplácí měsíčně pozadu, tj. po uplynutí kalendářního měsíce, za který příspěvek náleží (§ 47t odst. 1 ZSPOD), může dojít k situaci, že příspěvek bude vyplacen k rukám jiné osoby pečující nebo osoby v evidenci, než která zajišťovala péči o dítě v kalendářním měsíci, za který příspěvek na úhradu potřeb dítěte náleží.

Jestliže se dítě předává z péče osoby pečující nebo osoby v evidenci, avšak nikoliv do péče jiné osoby pečující nebo osoby v evidenci, ale do péče jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, které bylo dítě svěřeno do péče na základě rozhodnutí soudu (viz § 4a písm. ZSPOD), **uplatní se v takovém případě zvláštní úprava o výplatě příspěvku osobě pečující podle § 47f odst. 1 ZSPOD a příspěvek bude vyplacen té osobě pečující nebo osobě v evidenci**, která zajišťovala péči o dítě před jeho předáním do péče jiné osobě odpovědné za výchovu dítěte. Obdobný postup se vztahuje i na situaci, ve které je dítě z péče osoby pečující nebo osoby v evidenci předáno do péče rodičů jako zákonných zástupců dítěte.

V případě předání dítěte z péče osoby pečující nebo osoby v evidenci do péče zájemců o osvojení na základě rozhodnutí soudu o předání dítěte do péče před osvojením je navíc třeba zohlednit i skutečnost, že podle § 829 odst. 1 a 3 o.z. musí být dítě v péči budoucího osvojitele na jeho náklad a že po dobu výkonu péče před osvojením se pozastavuje vyživovací povinnost rodičů k dítěti. Výplata příspěvku na úhradu potřeb dítěte k rukám budoucího osvojitele by tak byla v rozporu s touto zákonnou úpravou. Obdobně v případě předání dítěte z péče osoby pečující nebo osoby v evidenci do péče rodiče je nutné přihlídnout k tomu, že účelem příspěvku na úhradu potřeb dítěte je suplovat dítěti výživné od rodičů s tím, že v kalendářním měsíci, za který dítěti náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, přechází právo dítěte na výživné na stát v souladu s § 961 odst. 2 o.z. a rodiče jsou povinni výživné za tento měsíc uhradit na účet příslušné krajské pobočky Úřadu práce ČR. Proto by odporovalo smyslu této zákonné úpravy, jestliže by se zpětně vyplácený příspěvek na úhradu potřeb dítěte vyplatil k rukám rodiče, který má dítě již ve své péči v kalendářním měsíci, ve kterém se provádí výplata příspěvku.

Příkladem je možné uvést několik modelových situací:

Varianta A

Dítě bylo dne 15. 7. 2015 předáno z péče pěstouna na přechodnou dobu do péče jiného pěstouna. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte za měsíc červenec 2015 se v plné výši vyplatí pěstounovi, který převzal od 15. 7. dítě do své péče z péče pěstouna na přechodnou dobu.

Varianta B

Dítě bylo dne 3. 7. 2015 předáno z péče pěstouna do péče zájemce o osvojení, a to základě usnesení soudu o svěřeni dítěte do péče před osvojením. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte za měsíc červenec 2015 se v plné výši vyplatí pěstounovi (osobě pečující), který měl dítě v péči v období od 1. 7. do 3. 7. a který ho předal do péče budoucímu osvojiteli.

Varianta C

Dítě bylo dne 23. 7. 2015 předáno z péče pěstouna na přechodnou dobu do péče rodiče, a to na základě zrušení předběžného opatření soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte za měsíc červenec 2015 se v plné výši vyplatí pěstounovi na přechodnou dobu (osobě v evidenci), který měl dítě v péči do 23. 7. 2015.

VI. ZAJIŠTĚNÍ POTŘEB DÍTĚTE S NÁROKEM NA DŮCHOD

Podle ustanovení § 47g odst. 2 ZSPOD náleží nezaopatřenému dítěti, které požívá důchod z důchodového pojištění, příspěvek na úhradu potřeb dítěte jen ve výši rozdílu mezi tímto příspěvkem a důchodem. Uvedené ustanovení je třeba vykládat tak, že nezaopatřenému dítěti nenáleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte (respektive

mu náleží pouze část příspěvku převyšující částku důchodu) v případě, pokud **je dítěti jako oprávněné osobě přiznán důchod z důchodového pojištění**. Nezletilé nezaopatřené dítě však nutně nemusí být také příjemcem důchodu. Podle § 64 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, je příjemcem důchodu oprávněný nebo jeho zákonný zástupce nebo opatrovník anebo zvláštní příjemce. Jedná-li se o nezletilé nezaopatřené dítě, které není plně svéprávné, nemůže být samotné dítě jako oprávněná osoba nikdy také příjemce důchodu - za takové dítě přiznaný důchod přijímá

- zákonný zástupce dítěte (rodič nebo veřejný poručník), nebo
- soudem jmenovaný opatrovník nebo poručník dítěte, anebo
- zvláštní příjemce důchodu ustanovený obecním úřadem podle § 118 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

Zákonný zástupce, opatrovník nebo zvláštní příjemce, kteří přijímají důchod za nezletilé dítě, které není plně svéprávné, **jsou povinni důchod použít pouze ve prospěch oprávněného dítěte**, jak jim výslovně ukládá § 118 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb.

V případě nezletilého nezaopatřeného dítěte, které přiznáním svéprávnosti nebo uzavřením manželství nabylo plné svéprávnosti, je příjemcem důchodu

- samotné dítě jako oprávněná osoba, nebo
- zvláštní příjemce ustanovený obecním úřadem v případě, že by oprávněné svéprávné dítě nemohlo výplatu důchodu přijímat.

Z úpravy § 47g odst. 2 ZSPOD vyplývá, že důchod přiznaný nezaopatřenému dítěti z důchodového pojištění má tomuto dítěti úplně nebo částečně nahrazovat příspěvek na úhradu potřeb dítěte, kterými by jinak nezaopatřenému dítěti náležel v plné výši. Vzhledem k účelu citované zákonné úpravy je žádoucí, aby s důchodem náležejícím nezletilému nezaopatřenému dítěti mohla stejně jako s příspěvkem na úhradu potřeb dítěte hospodařit osoba pečující nebo osoba v evidenci, do jejíž péče bylo nezletilé nezaopatřené dítě svěřeno. Tohoto cíle je možné v případě, že osoba pečující není dosud příjemcem důchodu náležejícího nezletilému nezaopatřenému dítěti (např. z titulu poručenství), dosáhnout dvěma způsoby:

1. Jmenování opatrovníka dítěti pro přijímání sirotčího důchodu a pro hospodaření se sirotčím důchodem – Místně příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí podle místa trvalého pobytu dítěte podá soudu návrh na omezení rodičovské odpovědnosti rodiče, pokud je příjemcem důchodu rodič jako zákonný zástupce dítěte, a to v rozsahu oprávnění přijímat důchod náležející dítěti a s tímto důchodem hospodařit (§ 870 o.z. ve spojení s § 14 odst. 1 písm. b) ZSPOD). Současně s tím navrhne orgán sociálně-právní ochrany dětí jmenování opatrovníka dítěti, který bude namísto rodiče oprávněn a povinen sirotčí důchod za dítě přijímat a hospodařit s ním (viz § 878 odst. 3 a § 905 o.z.). Opatrovníkem dítěte pro příjem a správu sirotčího důchodu může být jmenován jakýkoliv vhodný

člověk, který s tím souhlasí, to znamená i osoba pečující nebo osoba v evidenci, která má dítě rozhodnutím soudu svěřeno do své péče. Není-li k dispozici žádný vhodný člověk nebo tento člověk své jmenování do funkce opatrovníka odmítne, jmenuje soud opatrovníkem orgán sociálně-právní ochrany dětí, tj. příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, který je povinen opatrovnictví převzít (viz § 944 ve spojení s § 930 odst. 3 o.z. a § 17 písm. a) ZSPOD).

- 2. Ustanovení zvláštního příjemce důchodu rozhodnutím příslušného obecního úřadu podle § 118 odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.** – Podnět k ustanovení zvláštního příjemce důchodu pro nezletilé nezaopatřené dítě může dát místně příslušnému obecnímu úřadu kdokoliv, tj. osoba pečující, orgán sociálně-právní nebo i krajská pobočka Úřadu práce ČR. Řízení o ustanovení zvláštního příjemce zahajuje obecní úřad **vždy z moci úřední** postupem podle § 46 správního řádu. Zvláštním příjemcem lze na prvním místě jmenovat vhodnou fyzickou osobu, tj. i osobu pečující nebo osobu v evidenci, nicméně v odůvodněných případech může být zvláštním příjemcem ustanovena i právnická osoba (viz § 118 odst. 1 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb.). V případě nezletilých dětí se připouští i to, aby zvláštním příjemcem důchodu byl ustanoven příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (obecní úřad obce s rozšířenou působností). Pro správní řízení ve věci ustanovení zvláštního příjemce důchodu platí podpůrně obecná úprava správního řádu, včetně úpravy lhůt pro vydání rozhodnutí podle § 71 správního řádu.

Obě dvě výše popsané varianty, tj. jmenování opatrovníka dítěti nebo ustanovení zvláštního příjemce pro příjem důchodu náležejícího nezletilému nezaopatřenému dítěti, jsou víceméně rovnocenné. Výhoda ustanovení zvláštního příjemce důchodu by měla spočívat v tom, že oproti jmenování opatrovníka soudem by se mělo jednat o postup rychlejší a operativnější. V případě svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu je možné doporučit, aby opatrovníkem pro příjem důchodu nebo zvláštním příjemcem pro příjem důchodu byl jmenován spíše příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (obecní úřad obce s rozšířenou působností) než osoba v evidenci. Lze totiž předpokládat, že dítě bude po určité době přecházet z pěstounské péče na přechodnou dobu do péče jiných osob, a pak by bylo nutné měnit osobu opatrovníka nebo zvláštního příjemce důchodu, pokud by opatrovníkem nebo zvláštním příjemcem důchodu byl jmenován pěstoun na přechodnou dobu. Bude-li opatrovníkem nebo zvláštním příjemcem jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo jiná vhodná fyzická osoba, než je osoba pečující nebo osoba v evidenci (např. někdo z příbuzných nebo jiných osob blízkých dítěti), měl by opatrovník nebo zvláštní příjemce vyplacený důchod zasílat v plné výši k rukám osoby pečující nebo osoby v evidenci, která aktuálně zajišťuje péči o svěřené dítě, neboť jedině tak bude naplněn účel důchodu určeného pro nezletilé nezaopatřené dítě (suplovat příspěvek na úhradu potřeb dítěte).

VII. ZÁNİK NÁROKU NA DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE

A. UMÍSTĚNÍ DÍTĚTE DO PÉČE JINÉ OSOBY NEBO ZAŘÍZENÍ

Podle stanovení § 47g odst. 1 věta ZSPOD platí, že „Příspěvek na úhradu potřeb dítěte *nenáleží po dobu, po kterou je dítě v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí soudu nebo jiného příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů. Plné přímé zaopatření se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře*“. Obdobně pak § 47j odst. 4 věta druhá ZSPOD v úpravě odměny pěstouna stanoví, že „*Je-li dítě svěřené osobě pečující nebo osobě v evidenci v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů, odměna pěstouna za péči o tyto děti nenáleží*“.

Citované ustanovení je třeba vykládat tak, že opakovaná dávka pěstounské péče *nenáleží po dobu, po kterou je dítě:*

- a) v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež (bez dalšího), anebo
- b) v péči jiné osoby na základě rozhodnutí soudu nebo jiného příslušného orgánu o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů.

U každé z popsaných situací tudíž musí být splněny zákonné podmínky. Jestliže se dítě nachází v zařízení pro péči o děti nebo mládež, není rozhodné, zda se jedná o pobyt tzv. dobrovolný, tj. na žádost zákonného zástupce, nebo pobyt na základě žádosti obecního úřadu obce s rozšířenou působností se souhlasem rodiče (v případě umístění dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc), anebo zda se jedná o umístění dítěte do péče zařízení na základě rozhodnutí soudu. Rozhodující je skutečnost, zda takové zařízení poskytuje dítěti plné přímé zaopatření **v rozsahu stravování, ubytování a ošacení v souladu s § 7 odst. 4 zákona o státní sociální podpoře**. Vzhledem k tomu zůstává nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte a na odměnu pěstouna naopak zachován v případě hospitalizace dítěte ve zdravotnickém zařízení, ve kterém se ze zákona poskytuje pacientovi stravování a ubytování, ale nikoliv rovněž ošacení (s výjimkou dětského domova pro děti do 3 let věku podle § 43 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách).

V případě umístění dítěte do péče fyzické osoby *nenáleží dávky pěstounské péče z tohoto titulu jen za předpokladu, že je dítě svěřené osobě pečující nebo osobě v evidenci umístěno do péče jiné fyzické osoby na základě pozdějšího rozhodnutí soudu (předběžné opatření nebo rozsudek) o svěřeni dítěte do péče nahrazující péči rodičů*.

K zániku nároku na dávky pěstounské péče postačuje vždy vydání předběžného opatření soudu o umístění dítěte do péče jiné fyzické osoby nebo zařízení pro péči o děti a mládež, i když ještě trvá dříve vydaný rozsudek soudu o svěření dítěte do pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, předpěstounské péče nebo o jmenování poručníka dítěti. Na základě vydaného předběžného opatření totiž pěstoun, budoucí pěstoun nebo poručník ztrácí postavení osoby pečující ve smyslu § 4a písm. b) ZSPOD, neboť již nesplňuje podmínku, že je zároveň také **jinou fyzickou osobou odpovědnou za výchovu dítěte**. V souladu s nařízeným předběžným opatřením soudu se jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte stává fyzická osoba, do jejíž péče bylo dítě předáno podle výroku předběžného opatření soudu.

B. POBYT DÍTĚTE VE VAZBĚ NEBO VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

V případě nezletilého dítěte, které bylo vzato do vazby nebo nastoupilo výkon trestního opatření odnětí svobody, zaniká nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte v souladu s § 47r odst. 6 ZSPOD po uplynutí prvního kalendářního měsíce trvání vazby nebo trestního opatření odnětí svobody. Z hlediska zániku nároku na odměnu pěstouna je pak možné analogicky použít ustanovení § 47j odst. 4 věta druhá ZSPOD. Dítě ve vazbě nebo ve výkonu odnětí svobody sice není "v plném přímém zaopatření zařízení pro péči o děti nebo mládež nebo v péči jiné osoby na základě rozhodnutí soudu", neboť věznice není zařízením pro péči o děti a mládež a není ani právnickou osobou (nemá vlastní právní subjektivitu), nicméně podstatné je, že dítě ve věznici se na základě rozhodnutí soudu nachází v zaopatření někoho jiného než osoby pečující. Přitom podmínka plného přímého zaopatření je zde splněna, jelikož věznice poskytuje dítěti ubytování, stravování i ošacení. Vzhledem k tomu lze konstatovat, že nárok na odměnu pěstouna zanikne i v tomto případě na základě § 47j odst. 4 věta druhá, bude-li dítě ve věznici po dobu celého kalendářního měsíce.

Příklad:

*Nezletilé dítě svěřené do pěstounské péče bylo na základě usnesení dne 6. 8. 2015 vzato do vazby. Nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte zanikl od 1. 9. 2015, kdy uplynul první **kalendářní** měsíc vazby. Nárok na odměnu pěstouna zanikne od 1. 9. 2015 za předpokladu, že dítě bude pobývat ve vazbě po celý měsíc září 2015. Za měsíc srpen 2015 ještě příspěvek na úhradu potřeb dítěte i odměna pěstouna náleží, neboť dítě bylo vzato do vazby až 6. 8.*

C. UKONČENÍ PĚSTOUNSKÉ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU

Podle § 27a odst. 7 ZSPOD může pěstounská péče na přechodnou dobu trvat nejdéle 1 rok. To neplatí jen v případě, pokud jsou do pěstounské péče téhož

pěstouna svěřeni sourozenci dítěte, kteří byli do této péče svěřeni později, ne však na dobu delší, než po kterou má trvat pěstounská péče u sourozence, který byl do pěstounské péče na přechodnou dobu témuž pěstounovi svěřen jako poslední.

Úprava doby trvání pěstounské péče na přechodnou dobu v § 27a odst. 9 ZSPOD nevyklučuje, aby soud rozhodl o svěřeni téhož dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu témuž pěstounovi i opakovaně. V takovém případě začíná běžet doba dalšího trvání pěstounské péče na přechodnou dobu v délce 1 roku od vykonatelnosti nového rozhodnutí soudu ve věci pěstounské péče na přechodnou dobu.

V případě, že je dítě svěřeno do pěstounské péče na přechodnou dobu předběžným opatřením soudu podle § 452 odst. 2 z.ř.s., trvá toto předběžné opatření 3 měsíce od jeho vykonatelnosti (vydání). Jestliže je v této lhůtě soudem zahájeno řízení ve věci samé (řízení o výchově dítěte), trvá předběžné opatření soudu až do vykonatelnosti rozhodnutí soudu ve věci samé (tj. do vykonatelnosti rozsudku) nebo do vykonatelnosti rozhodnutí, kterým je předběžné opatření soudu zrušeno. Rozhodnutí soudu ve věci samé (rozsudek) nahrazuje dříve vydané předběžné opatření o svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu. Je-li rozsudkem soudu znovu rozhodnuto o svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu téhož pěstouna, nezačíná běžet nová lhůta doby trvání pěstounské péče na přechodnou dobu. Doba trvání pěstounské péče na přechodnou dobu, o které bylo nejprve rozhodnuto předběžným opatřením soudu a následně rozsudkem soudu, se sčítá a doba 1 roku se počítá pouze od vykonatelnosti předběžného opatření soudu (tj. od vykonatelnosti prvního rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu).

Za předpokladu, že uplyne doba 1 roku od vykonatelnosti prvního rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu, nelze dítěti odejmout příspěvek na úhradu potřeb dítěte pouze z důvodu uplynutí doby trvání pěstounské péče na přechodnou dobu. Nárok dítěte na příspěvek na úhradu potřeb dítěte v takovém případě trvá až do vykonatelnosti nového rozhodnutí soudu, kterým je soudem rozhodnuto

- o svěřeni dítěte do péče rodičů,
- o svěřeni dítěte do péče jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, která není osobou pečující (např. do péče před osvojením nebo do péče jiné osoby podle § 953 a násl. o.z.),
- o svěřeni dítěte do náhradní péče zařízení pro péči o děti.

Naopak je-li soudem rozhodnuto o opětovném svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu témuž pěstounovi nebo jinému pěstounovi, anebo o svěřeni dítěte do péče osoby pečující (pěstoun, poručník, budoucí pěstoun), zůstává dítěti zachován nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte nepřetržitě.

VIII. DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE A SOUVISEJÍCÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Dávky pěstounské péče se (s výjimkou jednorázových dávek) započítávají do příjmu podle § 9 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (viz § 7 odst. 2 písm. e) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu). Podle § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, se nepovažují dávky pěstounské péče za příjem pro určení přiměřených nákladů na bydlení pro účely tohoto zákona.

Dávky pěstounské péče se nezapočítávají do rozhodného příjmu podle zákona o státní sociální podpoře. Exekuce je možná jen z opakujících se dávek pěstounské péče, tedy odměny pěstouna v případě dluhu osoby pečující nebo osoby v evidenci, a příspěvku na úhradu potřeb dítěte v případě dluhu dítěte, resp. nezaopatřené osoby, která byla do dne zletilosti v péči osoby pečující (viz § 317 odst. 2 o.s.ř.).

Osoby pečující a osoby v evidenci nemohou být vedeny jako uchazeč o zaměstnání v evidenci uchazečů o zaměstnání, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. c) a d) ZSPOD (viz § 25 odst. 1 písm. p) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti), nemohou tedy ani pobírat podporu v nezaměstnanosti. Tyto osoby však mohou být vedeny jako zájemci o zaměstnání v evidenci zájemců o zaměstnání podle § 22 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Osoby pečující a osoby v evidenci, jimž je vyplácena odměna pěstouna podle § 47j odst. 1 písm. a) a b) ZSPOD, mohou být vedeny jako uchazeč o zaměstnání v evidenci uchazečů o zaměstnání a mohou pobírat podporu v nezaměstnanosti, pokud jim na podporu v nezaměstnanosti vznikl nárok.

Podle § 32 odst. 1 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, má pojištěnec, který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu, nárok na **peněžitou pomoc v mateřství** (dále jen „PPM“), pokud jsou splněny další zákonem dané podmínky (zejména doba účasti na nemocenském pojištění alespoň 270 kalendářních dnů v posledních 2 letech před nástupem na PPM, u osob samostatně výdělečně činných pak alespoň 180 kalendářních dnů účasti na nemocenském pojištění osob samostatně výdělečně činných v posledním roce před nástupem na PPM a dítě je mladší 7 let). PPM v takovém případě náleží po dobu 22 týdnů. Pokud pěstoun současně převezme dvě a více dětí do pěstounské péče, náleží PPM po dobu 31 týdnů, pokud pěstoun po uplynutí 22 týdnů pečuje alespoň o dvě ze svěřených dětí. I zde je třeba uplatňovat § 16 písm. b) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, podle kterého PPM nenáleží, je-li zároveň pobírán započítatelný příjem, ze kterého je pojistné odváděno.

Osobě pečující nebo osobě v evidenci, která převzala dítě do péče nahrazující péči rodičů dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu podle § 7 odst. 10 písm. e) až h) zákona o státní sociální podpoře, náleží též nárok na **rodičovský příspěvek** za podmínek stanovených v § 30 až § 31 zákona o státní sociální podpoře.

Mgr. Zuzana Jentschke Stöcklová, v. r.
náměstkyně pro řízení sekce sociální a rodinné politiky